

KUNST KIJKEN

TEKST: HUUG SCHIPPER

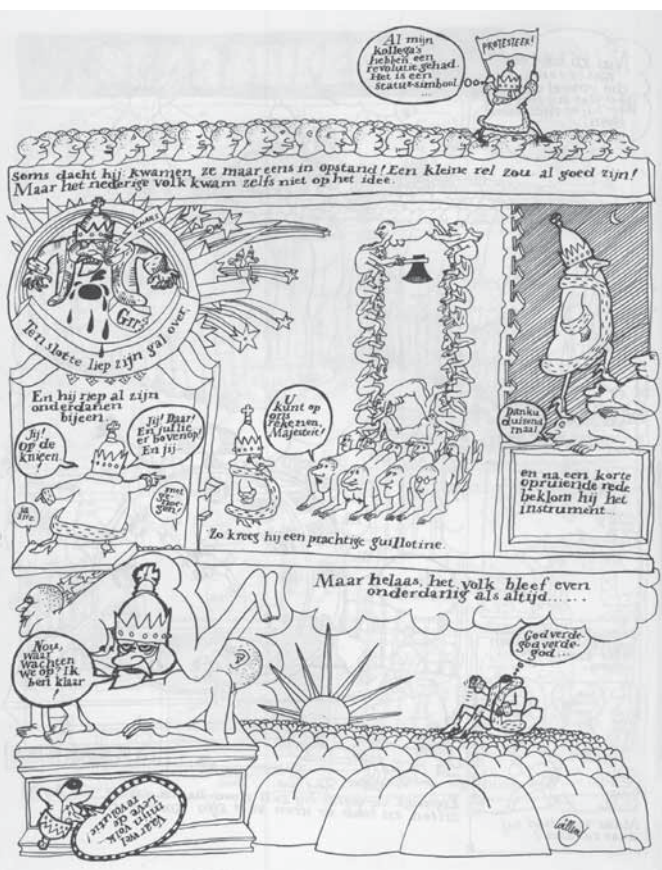
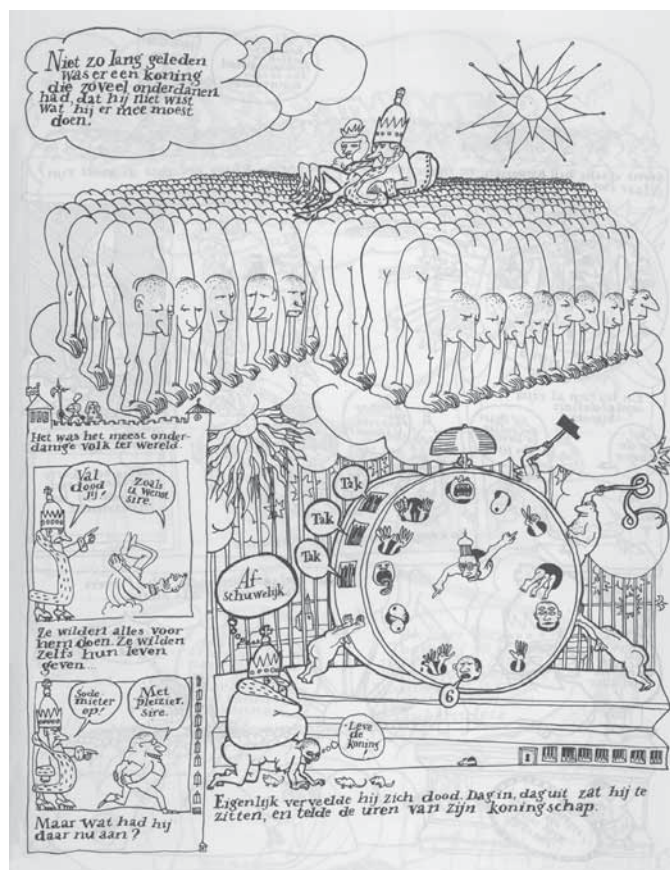
De vraag naar de zin van het leven gaat alle verstand te boven en wie toch een verklaring zoekt, vindt die misschien in een godsdienst of in wetenschappelijk onderzoek naar het ontstaan van het heelal. Ook zijn er onder ons die in het onbevattelijke aanleiding zien om wat vaststaat, los te maken. Zij kunnen daardoor een bijzondere, absurde kijk op de wereld geven. Een voorbeeld uit de beeldende kunst: op een tekening van Kamagurka staan twee mannen, een eindje uit elkaar. Er loopt een lange draad uit de neus van de eerste man. De tweede man houdt het uiteinde van de draad in zijn hand. Zegt de eerste man: 'Voorzichtig, ik heb maar één neushaar.' Ziet u het voor u?

In de cartoon van Kamagurka zijn tekst en beeld beide absurdistisch. In de volgende cartoon, nu één van Gumbah, ligt de nadruk van de absurdistische tekst-beeldcombinatie vooral op het beeld. Zijn tekstregel: 'Weet ik veel, een gems geloof ik' kan men zich gemakkelijk voorstellen in de dialoog tussen twee bergbeklimmers. ('Wat sprong daar nou net weg achter die rotsparij?') 'Weet ik veel, een gems geloof

ik.) Maar Gumbahs tekening laat iets heel anders zien en als ik hem voor u beschrijf, reken ik op uw verbeeldingskracht (of op uw geheugen, de bewuste tekening stond enkele jaren geleden in dit blad): een op zijn knieën en ellebogen rustende man – de blote kont omhoog – die met onverschillig gezicht een telefoongesprek voert en intussen ruggelings wordt gedekt door een ferm op en neer bewegend zoogdier. Wat voor dier? ‘Weet ik veel, een gems geloof ik.’

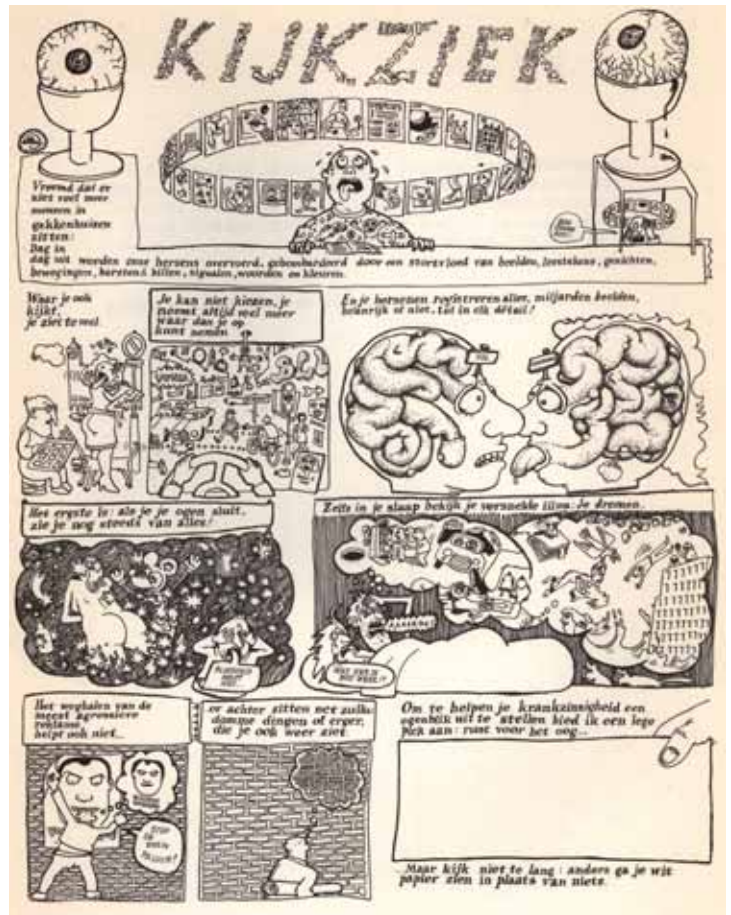
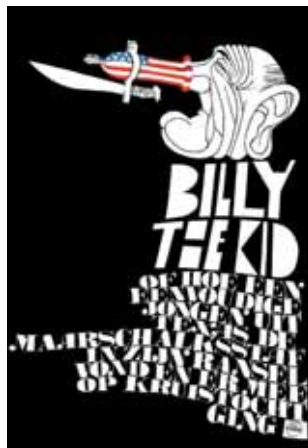
Absurdisme als komische stijlform kenden we al van bijvoorbeeld Monty Python en de kunstenaars Roland Topor en Wim T. Schippers. Ook (politiek) tekenaar Willem (Bernard Holtrop) beoefent de kunst van het komisch absurdisme met verve. Het Nederlands Stripmuseum in Groningen geeft een overzicht van vooral politieke tekeningen en in mijn boekenkast vond ik een handvol van zijn publicaties waarin hij een groteske en tot op het bot verzielte consumptiemaatschappij neerzet met zijn narcisme, (seksuele) uitbuiting, machtswellust en massahysterie.

De carrière van Bernard Holtrop begint halverwege de jaren zestig van de vorige eeuw met tekeningen voor het maand-

Koningin Juliana als raamprostituee

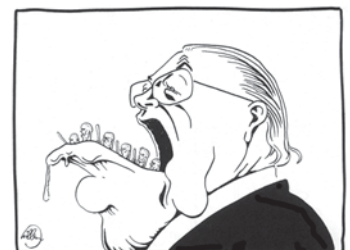
blad *Provo*. Een cartoon van koningin Juliana als raamprostituee wordt in beslag genomen en Holtrop wordt gearresteerd (maar niet veroordeeld). Daarna verhuist hij naar Parijs, waar hij voor enkele linkse bladen gaat tekenen. Zijn ster rijst razendsnel en in Frankrijk wordt 'Willem' een begrip. Als medewerker van het blad *Charlie Hebdo* besluit hij op 7 januari 2015 een uurtje later naar de redactie burelen te gaan dan normaal, de woensdagochtendvergaderingen ontloopt hij liever. Het redt hem zijn leven.

Tekeningen uit *Libération* en *Charlie Hebdo*

Holtrop laat in Groningen zien dat er behalve de namen van de hoofdrolspelers de afgelopen vijftig jaar in de wereld weinig veranderd is. Vreemdelingenangst, oorlogszucht, vrouwenonderdrukking en egoïsme vierten onafgebroken hoogtij. En of dat niet schokkend genoeg is, waarschuwt een tentoonstellingsbord bezoekers met een minder vrijgevochten seksuele moraal voor het kabinet 'Lust en Macht' waarin de tekeningen met een 'expliciet karakter' als 'schokkend' kunnen worden ervaren.

Ik ben niet dol op strips, maar het museum in Groningen is de moeite waard. Ook in het kader van komisch absurdisme. Bij een wandeling door de vaste collectie stuit ik op de spreekkamer van Sigmund, de bekende psychiater van Peter de Wit uit *de Volkskrant*. Sigmund wenkt me, nodigt me uit voor een korte sessie, waarna hij mij vragen stelt die ik met ja of nee moet beantwoorden. Daarop volgt een geestige analyse. Zo profijtelijk en zinvol liet ik mij nog nooit in de ziel knijpen. ●

Nederlands Stripmuseum
Westerhaven 71, Groningen
Willem Retour
t/m 31 maart 2017
Geopend
di t/m vrij van 12.30-17.00 uur
za en zon van 10.00-17.00 uur